

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/21/2007

OPINIE O SŁUŻBIE WOJSKOWEJ KOBIET

KOMUNIKAT Z DWUSETNEGO BADANIA AKTUALNYCH PROBLEMÓW KRAJU

WARSZAWA, LUTY 2007

PRZEDRUK I ROZPOWSZECHNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
28 września 2006 roku

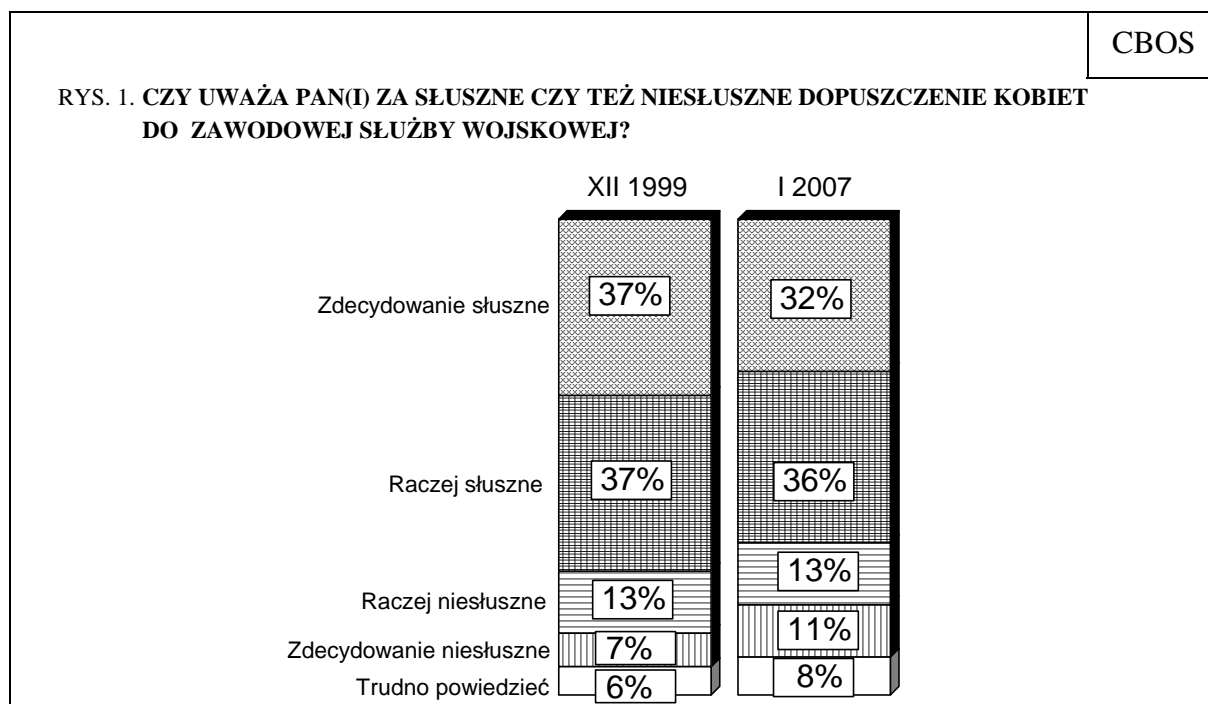
Od 1988 roku kobiety mają możliwość pełnienia zawodowej służby wojskowej i z roku na rok coraz chętniej z tej możliwości korzystają. W 1990 roku w polskiej armii służyły 32 kobiety, w roku 1995 było ich już ponad 100, pięć lat później – niemal 300, w roku 2005 niespełna 600¹, a w 2006 – już ponad 650. Są to i tak liczby niewielkie w porównaniu z armiami niektórych krajów zachodnich – na przykład w USA i Kanadzie kobiety stanowią po 15% składu sił zbrojnych, choć trafiają raczej do służb pomocniczych, rzadziej zaś do oddziałów bojowych. W Polsce kobiety w armii nie stanowią nawet 1%.

Od 2004 roku polskie prawo przewiduje również obowiązek wojskowy dla niektórych kobiet – absolwentek szkół o profilu medycznym i pokrewnych. W ubiegłym roku po raz pierwszy część z nich została powołana do służby. W naszym badaniu² postanowiliśmy sprawdzić, jaką postawę wobec tych rozwiązań przyjmują Polacy.

Decyzję o dopuszczeniu kobiet do pełnienia zawodowej służby wojskowej akceptuje przeważająca większość ankietowanych (68%), przy czym co trzeci (32%) popiera ją w sposób zdecydowany. Przeciwnicy kobiet w wojsku stanowią jedną czwartą ogółu badanych (24%). Od końca 1999 roku o 6 punktów procentowych zmniejszyła się liczba zwolenników zawodowej służby wojskowej kobiet, przeciwników zaś wzrosła o 4 punkty.

¹ Raport „Służba wojskowa kobiet w SZ RP – 2005 r.”, oprac. MON, www.mon.gov.pl.

² Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (200) przeprowadzono w dniach 12–15 stycznia 2007 roku na liczącej 922 osoby reprezentatywnej próbie losowej dorosłej ludności Polski.

W ciągu ostatnich siedmiu lat nieco zmalała liczba osób, które zgodziłyby się, żeby kobiety pełniły służbę wojskową bez żadnych ograniczeń (z 28% do 25%) lub też z ograniczeniami, wynikającymi jedynie z możliwości bezpośredniego udziału w walce (z 20% do 16%). Tak samo jak w poprzednim pomiarze najczęstszy jest pogląd (39% wskazań), że kobiety powinny być przyjmowane do służby tylko w niektórych korpusach, np. medycznym czy kwatermistrzowskim. Wzrósł odsetek osób twierdzących, że kobiety w ogóle nie powinny służyć w wojsku (z 9% do 14%).

Tabela 1

Jak Pan(i) uważa, czy w przypadku dopuszczenia kobiet do służby wojskowej powinny one służyć:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	XII 1999	I 2007
	w procentach	
- bez żadnych ograniczeń	28	25
- we wszystkich rodzajach broni i służb, ale tylko na takich stanowiskach, które w przypadku wojny nie grożą bezpośrednim udziałem w walce/kontaktem bojowym z nieprzyjacielem	20	16
- tylko w niektórych służbach, np. w korpusie medycznym, kwatermistrzowskim	39	39
Kobiety w ogóle nie powinny służyć w wojsku	9	14
Trudno powiedzieć	4	6

Im wyższy poziom wykształcenia badanych, tym częstsza akceptacja zawodowej służby wojskowej kobiet i tym większy odsetek osób uważających, że mogą one być powoływane do wszelkiego rodzaju służb, ale bez narażenia na bojowy kontakt z wrogiem. Badani starsi (mający 55 lat i więcej) oraz słabiej wykształceni częściej z kolei uważają, że kobiety w ogóle nie powinny służyć w wojsku, i nie zgadzają się z decyzją o dopuszczeniu ich do zawodowej służby. Wśród respondentów najmłodszych (poniżej 35 roku życia) przeważają opinie, że nie powinno być żadnych ograniczeń co do rodzaju służby wojskowej pełnionej przez kobiety (patrz tabele aneksowe).

Tabela 2

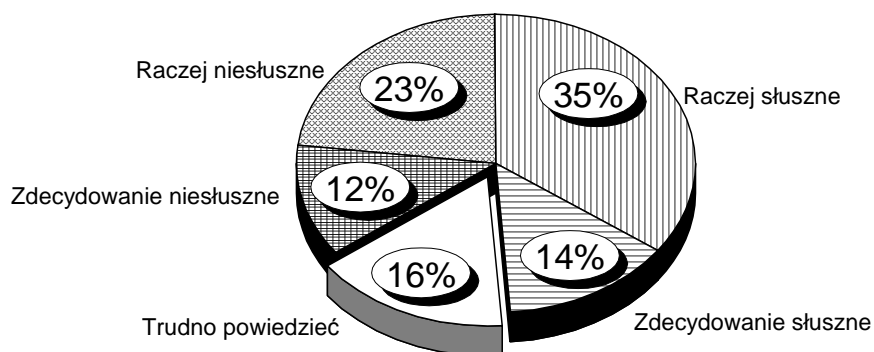
	Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne dopuszczenie kobiet do zawodowej służby wojskowej?		
	Słuszne	Niesłuszne	Trudno powiedzieć
Opinie:	w procentach		
- zwolenników armii opartej na powszechnym obowiązkowym poborze (N=105)	63	32	5
- zwolenników armii zawodowej (N=470)	75	20	5
- ogółu badanych	68	24	8

Ponadto stosunek do zawodowej służby wojskowej kobiet jest zależny od preferowanej wizji organizacji sił zbrojnych. Zwolennicy armii zawodowej zdecydowanie częściej niż osoby popierające powszechny obowiązkowy pobór opowiadają się za służbą wojskową kobiet (75% wobec 63%).

Polskie prawo przewiduje też od niedawna obowiązek stawienia się do poboru absolwentek niektórych specjalności (chodzi o szkoły medyczne, weterynaryjne i psychologiczne). W ubiegłym roku dotyczyło to kobiet urodzonych w latach 1978–1988, które ukończyły wspomniane kierunki.

Okazuje się, że do wprowadzenia obowiązku służby wojskowej dla kobiet respondenci mają o wiele bardziej ambiwalentny stosunek niż do umożliwienia im zawodowej służby wojskowej. Co prawda zwolennicy takiego rozwiązania to prawie połowa ogółu badanych (49%), ale przeciwnicy też są liczni i stanowią nieco ponad jedną trzecią (35%). Co szósta osoba (16%) nie ma sprecyzowanej opinii na ten temat.

RYS. 2. OD 2006 ROKU OBOWIĄZKOWI STAWIENIA SIĘ DO POBORU PODLEGAJĄ KOBIETY W WIEKU DO 28 LAT, KTÓRE KOŃCZĄ SZKOŁY MEDYCZNE I WETERYNARYJNE. CZY UWAŻA PAN(I) TO ROZWIĄZANIE ZA SŁUSZNE CZY TEŻ NIE?

Cechy społeczno-demograficzne ankietyowanych w stosunkowo niewielkim stopniu wpływają na ich opinie w tej sprawie. Mężczyźni są większymi zwolennikami obowiązku służby wojskowej dla niektórych kobiet niż same kobiety. Znacząco częstszy niż przeciętnie sprzeciw w tej kwestii można zauważyć zaś w grupie badanych najmłodszych i mieszkających w największych miastach (powyżej 500 tysięcy ludności) – patrz tabele aneksowe.

Służba wojskowa kobiet, szczególnie ochotnicza, jest popierana przez większość Polaków, choć w ostatnich kilku latach poparcie to nieco zmalało. Kobieta wybierająca karierę zawodowego żołnierza jest prawie powszechnie akceptowana, szczególnie jeśli nie wiąże się to z koniecznością bezpośredniego jej uczestnictwa w walce. W społeczeństwie przeważa opinia o słuszności wprowadzenia obowiązku wojskowego dla absolwentek szkół medycznych i weterynaryjnych, ale to rozwiązanie jest mniej popularne, co wiąże się z malejącym poparciem dla modelu armii opartej na powszechnym obowiązkowym poborze³.

Opracowała

Joanna SZCZEPAŃSKA

³ Zob. komunikat CBOS „Stosunek do służby wojskowej”, luty 2007.

A N E K S

Tabela 1. Czy uważa Pan(i) za słuszne czy też niesłuszne dopuszczenie kobiet do zawodowej służby wojskowej?

(%)

	Zdecydowa- nie słuszne	Raczej słuszne	Raczej niesłuszne	Zdecydowa- nie niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	32	36	13	11	8	922
Płeć						
Mężczyźni	32	37	12	12	7	444
Kobiety	32	34	14	12	9	478
Wiek						
18-24 lat	38	40	10	9	3	144
25-34	42	38	9	8	2	172
35-44	38	41	7	9	5	142
45-54	36	36	12	9	7	178
55-64	22	35	17	16	9	116
65 lat i więcej	17	23	22	20	19	170
Miejsce zamieszkania						
Wies	27	34	16	11	12	352
Miasto do 20 tys.	30	37	15	10	8	120
20-100 tys.	37	41	10	10	2	187
101-500 tys.	34	34	11	12	9	161
501 tys. i więcej mieszk.	43	31	6	17	3	101
Wykształcenie						
Podstawowe	21	29	20	15	14	264
Zasadnicze zawodowe	31	40	11	13	5	247
Średnie	42	35	9	8	6	315
Wyższe	37	42	7	9	4	97
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	30	45	12	7	6	57
Prac. umysł. niż. szczebla	43	40	6	7	5	84
Pracownicy fiz. - umysł.	37	40	10	8	5	79
Robotnicy wykwalifikowani	35	42	8	7	8	82
Robotnicy niewykwalifik.	32	44	9	15	0	32
Rolnicy	31	31	10	15	13	49
Pracujący na własny rach.	36	39	17	5	2	34
Bierni zawodowo						
Renciści	30	35	16	11	9	82
Emeryci	18	26	20	20	15	202
Uczniowie i studenci	37	39	10	10	4	77
Bezrobotni	46	32	9	11	3	108
Gospodynie domowe i inni	30	32	19	8	10	37
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	34	43	8	9	6	126
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	28	46	15	0	11	54
sekt. pryw. poza rolnict.	40	38	10	9	3	191
prywatnym gosp. rolnym	30	34	9	11	16	53
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	37	29	16	10	8	96
301-500	31	40	13	11	4	138
501-900	32	29	15	12	11	205
901-1200	36	31	13	13	7	95
Powyżej 1200 zł	33	44	12	8	4	81
Ocena własnych war. mater.						
Złe	30	34	15	12	9	255
Średnie	30	37	14	11	8	399
Dobre	38	35	10	12	6	268
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	21	31	20	20	9	60
Raz w tygodniu	30	37	15	10	8	479
1-2 razy w miesiącu	34	39	10	13	5	104
Kilka razy w roku	35	34	10	11	9	181
W ogóle nie uczestniczy	43	31	8	13	6	97
Poglądy polityczne						
Lewica	41	34	13	8	4	137
Centrum	38	36	12	9	5	244
Prawica	30	38	14	13	5	283
Trudno powiedzieć	25	33	12	14	15	258

Tabela 2. Jak Pan(i) uważa, czy w przypadku dopuszczenia kobiet do służby wojskowej powinny one służyć: 1 - bez żadnych ograniczeń; 2 - we wszystkich rodzajach broni i służb, ale tylko na takich stanowiskach, które w przypadku wojny nie grożą bezpośrednim udziałem w walce/kontaktem bojowym z nieprzyjacielem; 3 - tylko w niektórych służbach, np. w korpusie medycznym, kwatermistrzowskim; 4 - kobiety w ogóle nie powinny służyć w wojsku

(%)

	1	2	3	4	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	25	16	39	14	6	922
Płeć						
Mężczyźni	25	17	42	12	5	444
Kobiety	25	15	37	15	8	478
Wiek						
18-24 lat	39	18	34	8	1	144
25-34	40	18	33	7	1	172
35-44	28	18	40	11	2	142
45-54	24	19	44	8	5	178
55-64	13	13	42	21	11	116
65 lat i więcej	5	8	41	28	18	170
Miejsce zamieszkania						
Wieś	19	12	40	19	9	352
Miasto do 20 tys.	23	12	48	10	7	120
20-100 tys.	34	15	37	9	5	187
101-500 tys.	23	20	39	13	5	161
501 tys. i więcej mieszk.	35	25	29	10	3	101
Wykształcenie						
Podstawowe	15	9	39	23	13	264
Zasadnicze zawodowe	25	17	40	13	5	247
Średnie	32	18	39	8	3	315
Wyższe	27	23	39	8	4	97
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	32	13	44	8	3	57
Prac. umysł. niż. szczebla	32	25	35	4	5	84
Pracownicy fiz.- umysł.	27	29	34	8	1	79
Robotnicy wykwalifikowani	33	14	43	6	4	82
Robotnicy niewykwalifik.	25	17	44	9	4	32
Rolnicy	8	14	48	22	9	49
Pracujący na własny rach.	38	24	25	11	2	34
Bierni zawodowo						
Renciści	8	17	48	17	10	82
Emeryci	9	10	39	26	16	202
Uczniowie i studenci	35	18	38	9	0	77
Bezrobotni	46	7	36	8	3	108
Gospodynie domowe i inni	28	17	32	18	5	37
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	28	17	44	7	5	126
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	24	14	55	6	2	54
sekt. pryw. poza rolnict.	34	25	30	8	3	191
prywatnym gosp. rolnym	6	12	54	17	10	53
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	29	13	39	14	6	96
301-500	29	15	40	12	3	138
501-900	23	14	37	18	9	205
901-1200	20	22	41	11	6	95
Powyżej 1200 zł	31	19	39	10	1	81
Ocena własnych war. mater.						
Złe	23	11	40	18	7	255
Średnie	21	16	41	14	8	399
Dobre	32	19	36	9	3	268
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	16	8	41	28	7	60
Raz w tygodniu	22	16	42	13	7	479
1-2 razy w miesiącu	28	20	35	9	8	104
Kilka razy w roku	30	15	36	13	6	181
W ogóle nie uczestniczy	32	17	34	13	5	97
Poglądy polityczne						
Lewica	30	16	40	12	3	137
Centrum	23	20	43	12	2	244
Prawica	26	16	42	13	4	283
Trudno powiedzieć	23	11	33	18	16	258

Tabela 3. Od 2006 roku obowiązkowi stawienia się do poboru podlegają kobiety w wieku do 28 lat, które kończą szkoły medyczne i weterynaryjne. Czy uważa Pan(i) to rozwiązanie za słuszne czy też nie?

(%)

	Zdecydowa- nie słuszne	Raczej słuszne	Raczej niesłuszne	Zdecydowa- nie niesłuszne	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	14	35	23	12	16	921
Płeć						
Mężczyźni	18	38	22	10	13	444
Kobiety	11	31	24	14	20	477
Wiek						
18-24 lat	13	37	23	16	11	144
25-34	21	39	20	10	10	172
35-44	17	43	21	10	9	142
45-54	13	33	28	9	17	178
55-64	12	37	24	13	14	116
65 lat i więcej	9	21	21	14	35	169
Miejsce zamieszkania						
Wies	12	36	18	13	20	352
Miasto do 20 tys.	12	36	22	9	21	120
20-100 tys.	17	39	25	6	13	187
101-500 tys.	17	30	27	13	13	160
501 tys.i więcej mieszk.	14	26	29	21	10	101
Wykształcenie						
Podstawowe	8	32	20	14	26	263
Zasadnicze zawodowe	18	39	22	9	13	247
Średnie	17	33	26	12	12	315
Wyższe	10	37	24	16	13	97
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	9	29	37	12	13	57
Prac.umysł.niż.szczebła	14	35	22	12	17	84
Pracownicy fiz.- umysł.	15	37	26	12	9	79
Robotnicy wykwalifikowani	11	44	24	7	15	82
Robotnicy niewykwalifik.	11	52	13	7	17	32
Rolnicy	13	43	25	11	9	49
Pracujący na własny rach.	15	35	32	13	6	34
Bierni zawodowo						
Renciści	14	38	19	12	16	81
Emeryci	9	24	23	15	29	202
Uczniowie i studenci	10	35	27	17	10	77
Bezrobotni	30	34	16	7	13	108
Gospodynie domowe i inni	21	37	13	14	15	37
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	12	33	31	10	13	126
spółce właścicieli						
prywatnych i państwa	18	46	14	5	16	54
sekt. pryw. poza rolnict.	11	39	25	13	12	191
prywatnym gosp. rolnym	11	46	21	6	17	53
Dochody na jedną osobę						
Do 300 zł	13	39	21	11	16	96
301-500	17	40	16	14	14	138
501-900	12	32	24	14	18	204
901-1200	17	28	25	15	15	95
Powyżej 1200 zł	13	40	24	13	11	81
Ocena własnych war. mater.						
Złe	15	31	24	13	17	255
Średnie	14	35	22	10	19	398
Dobre	14	38	23	14	12	268
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	14	28	21	17	21	60
Raz w tygodniu	12	36	23	12	17	479
1-2 razy w miesiącu	13	41	23	10	13	104
Kilka razy w roku	18	32	21	11	18	181
W ogóle nie uczestniczy	20	28	25	15	12	97
Poglądy polityczne						
Lewica	15	28	34	12	11	137
Centrum	15	42	21	11	10	244
Prawica	15	34	24	14	14	283
Trudno powiedzieć	12	31	17	11	29	257